

RIFIUTI

ATEZ ATEKO HONDAKIN BILKETA

Gipuzkoan, Katalunian, Italian... Kolore askotako sistema

Goiko irudia Italiako Rifiuti aldizkariko azalean aterata da, baina berdin izan zitekeen Usurbilen sortua. Atez ateko zabor bilketak ez baitauka patentarik, mundu osoan barrena egiten da eta kamaleoi baten modura aldatuz doa, leku adina kolore, birziklatze tasa harrigarriak eraginez. Aurki hasiko dira Hernanin eta Oiartzunen hondakinak modu honetara biltzen.

URKO APAOLAZA

HERNANIN ETA OIARTZUNEN ez da zabor kontenedorerik ikusiko laster kalean, Usurbilen iaz egin bezala, hondakinak atez ate biltzen hasiko baitira bi udalerriotan. Prozesua oso aurreraturik dago eta bilketa sistema berriak izango dituen zutabe nagusiak erabakita dituzte dagoeneko: egutegia, ordutegiak, tasak...

Oiartzungo kasuan arreta berezia jarri diote autokonposta bultzatzeari, udalerrriaren auzoetako urbanizazioa dela-eta emaitza bikainak ateratzea espero baitute; dagoeneko 260 familiak eman dute izena konposta etxean egiteko. Hernanin, herritar eta merkatariekin azkeneko bilerak egin ostean, etxe atari bakoitzean honda-

kinak nola bilduko diren definitzen ari dira orain, eta laster emango du jakitera Udalak bere proposamena. Gainera, hasi dira sistema martxan jartzeko materiala erosten eta dena ondo bidean, udaberrirako hondakinak modu horretan kudeatzea espero dute. Hala ere, prozesua jadanik hasia da lehen emaitzak erakusten:

HERNANIKO KRONIKA

HERNANIKO KRONIKA

Ezkerreko irudian, Usurbilgo langile bat hondakin organikoa biltzen. Eskuinekoan, Hernaniko atez atekoaren parte-hartze prozesuko plenarioan (ezker-eskuin): Jordi Colomer, Izaskun Txintxurreta, Olatz Urrutibeaskoa, Marian Beitialarrangoitia eta Nicola Foroni.

inoiz baino gehiago hitz egiten da kalean eta herritarren artean sortzen dugun zaborraz eta birziklatzeaz.

Usurbilgo "erara"

Oiartzuarrek eta hernaniarrek hila-beteak daramatzate hondakinez eztabaidan eta bide luzea egin dute gai hori jorratzeko. Dena den, bidea erosoago egin zaie Usurbilen aurretik urratu dutelako. Hona herri hartako goiz arrunt bat:

Goizeko 9:00ak inguruan Usurbilgo zentroko kaleetan operarioak alde batetik bestera dabilta hondakin organikoaren kubo txikiak banan-banan husten: "Organikoarekin normalean ez da batere problemarik izaten, plastikoekin jendea gehiago liatzen da" dio horietako batek. Ordu gutxi batzuk geroago ez da kalean zaborrik ikusten, eta kontenedoreek aspaldi utzi zitoten paisaia itsusteari. Usurbilen 2009ko martxotik biltzen dituzte hondakinak atez ate eta emaitza ikusgarriak lortu dituzte: %23a birziklatzetik %82a birziklatzera pasatu dira. Hala ere, atez atekoa jarri zenetik sistemaren egokitasuna zalantzan jarri izan du zenbaitek, batez ere *basura turismoxi* dagokionez; baina duela gutxi Udalak egindako inkesta baten arabera ehuneko oso txiki batek (%6,5) eramaten du maiztasunez zaborra inguruko herrietara, eta aldiz, herri-

tarren %76,8 "ongi" edo "oso ongi" moldatzen da atez atekoarekin.

Euskal Herrian Usurbilgo "erara" egin da ezagun atez ateko hondakin bilteta sistema, baina ez da berria gurean, Iparraldeko herri batzuetan jada biltzen baitira atez ate hainbat gai –plastikoak batez ere–. Hondakinak jatorrian separatzen aspaldi hasi ziren munduko hamaika bazterretan, deitu *door-to-door*, *porte-à-porte*, edo *porta a porta*. Kolore askotako atez atekoak daude, printzipio nagusi batek gidatzen dituelako: lekuan lekura moldatu beharra. Horretarako ezinbestekoa da erakundeen eta herritarren arteko elkarlana eta informazio trukaketa.

Salernon ere "mobida" gunea

Hernanin atez atekoa martxan jartzeko bilera eta plenarioetan 1.120 lagun ibili dira –19.000 biztanletik– eta 45 pertsonako jarraipen batzordea sortu dute. Usurbilen parte hartze tasa dezente handiagoa izan zen arren, Izaskun Txintxurreta Herna-

**Erraustearen aurkakoentzat,
Hernanin atez atekoa
jartzeak demostratuko du
posible dela eredia Gipuzkoa
osora zabaltzea**

niko Ingurumen zinegotziaren ustez datuok ezin dira inolaz ere frakaso gisa hartu: "Nicola Foronik –parte hartze prozesuetan aditua eta Hernanikoaren dinamizatzailea– esan digunez jendea ez dago ohituta eta lortutako zenbakiak oso garrantzitsuak dira". Bilerak onaldekak (herrigunea, auzoak, landagunea...) eta sektoreka (merkatari, sagardogile, jubilatua, udal langile...) antolatu dira. Horietan, atez atekoari buruzko nozio orokorrez gain, adibide praktikoen bidez herritarrei erakutsi diete hondakinak ondo bananduz gero erreusa noraino murriztu daitekeen. Horrez gain, guneko edo sektore bakoitzarekin zerikusia duten zalantzak eta proposamenak azaleratu dira bileretan. Esaterako, Hernanin txotx garaian murgildurik dago jada: nola egin bateragarri herri kaxkoan asteburuetan izaten den jendetza eta portal ondoan hondakinak uztea? Atez atekoa jarri den munduko beste herrietan ere antzerako zalantza eta beldurrak sortu izan dira; eta kasu askotan haiek bilatutako soluzioei begiratzea besterik ez dago.

Italiako Salerno hiria, askoz handiagoa bada ere (140.000 biztanle), Hernanirekin konparatu dezakegu nolabait. Salerno Napolitik 50 kilometrorra dago eta hiri turistikoa da oso, bertikala eta dentsitate handi-

Atez ateko hondakin bilketa egiten den Europako hainbat lekutako kartelak (ezker-eskuin): Erromako Ciampino auzoko atez atekoaren logoa; Italiako Novaran herritarrei eskerrak ematen %68a birziklatzeagatik; Ingalaterrako *doorstep* atez atekoaren kartela; atez atekoa Italiako Ancona herrian; eta Frantziako Miribel et du Plateuko aldirakaria atez atekoarekin hasiko direla esanez.

koa. CONAI birziklatze kontsorzioarekin elkarlanean atez atekoa jarri zuten hainbat auzotan 2008ko apirilean. Geroztik, sistema hiri guztira zabaldu da (57.000 etxebizitza eta 8.000 enpresa) eta %72ko birziklatze tasa lortu dute. 2009an *Eco-mondo* nazioarteko saria eman diote hiriari, egindako lanagatik. Bada, Salernon ere arazoak dituzte *Zona Movida* deituriko merkataritza eta ostalaritza gunean eta horri aurre egiteko ordutegi eta egutegi bereziak prestatu dituzte gune horretarako, herritarren kooperazioa bultzatuz. Hain zuzen, halakoxe zerbait proposatuko dute Hernanin, festa garai berezietan ordutegia aldatzea arazoak saiheste aldera.

Hernani estrategikoa

Aztiker enpresak egindako ikerketa baten arabera, hernaniarren kezka nagusienak usain txarrekin eta garbitasunarekin lotuta daude, eta horrez gain, galdetutako askok zalantzak agertu dituzte ea Hernani bezalako "herri handi batean" posible ote den atez atekoa jartzea. Hernanin Zero Zabor (HZZ) taldeak baina, ez du zalantzarik: "Izan herri txiki edo herri handietan", atez atekoa mundu osoan erabiltzen

da. Hondakin kudeaketa burutsu baten alde egiten du lan HZZk eta ahalegintzen ari da atez atekoaren abantailak erakusten. Horren arira, munduko zenbait hiritako adibideak aipatu dituzte, horien artean Niort (60.000 bizt.) dago.

Frantziako hiri hau aitzindaria izan zen hondakin kudeaketan 90eko hamarkadan eta lehenengotakoa atez ateko sistema jartzen, *Colvert* izenez bataiatu zuten operazioaren bidez. Gaur egun ere holaxe jarraitzen du: astean behin biltzen dituzte hondakin organikoak atez ate, 120 litroko edukiontzietan. Niorten erraustegi bat jartzeko proiektua zegoen, baina herritarrez osatutako

kolektiboen oposizioa aurkitu zuen parean. Azkenean, 2005ean bertan behera geratu zen proiektua, besteak beste, zabor kopuru txikia erraustea justifikaezina zelako.

Hernanin atez atekoa jartzea estrategikoa da errausketaren kontra daudenentzat. Izan ere, horrek demostratu lezake Gipuzkoako urbanizazio konplexuan ere posible dela sistema hori aurrera eramatea eta alternatiba dela Zubietako plantaren aldean. Debagoienako mankomunitateko herriak ere aztertzen ari dira atez atekoa jartzea eta Usurbilen herri bat baino gehiagotako ordezkariak izan dira bilketa nola egiten den bertatik bertara ikusteko. Sistemen hedapen hori beste herrialdeetan ere gertatu izan da, Herrialde Katalanetan, esaterako, hamarnaka dira dagoeneko, eta Ingalaterran zabaltzen ari dira birziklatzeko hondakinak etxean jasotzeko *doorstep* izeneko zerbitzu publiko eta pribatuak.

Herrialde Katalanetan, esaterako, hamarnaka dira dagoeneko, eta Ingalaterran zabaltzen ari dira birziklatzeko hondakinak etxean jasotzeko *doorstep* izeneko zerbitzu publiko eta pribatuak.

Ingalaterran eta Italian

Ingelesak lotsatuta daude euren birziklatze tasarekin, Europar Batasunean azkenetako postuan egon baitira urte luzez. EBren birziklatzeari buruzko zuzentarauak bete-

Atez atekoa, zer da?

- Norberak etxean separatzen ditu hondakinak eta hondakin mota bakoitza etxe atarian jasotzen da: organikoa, ontzi-plastikoak, papera-kartoia eta erreusa.
- Egutegi eta ordu zehatz batzuk daude hondakin mota bakoitza etxe atarira ateratzeko.
- Kontenedorerik, normalean, ez da izaten kalean, birziklatu gabeko zaborrak ihesbiderik izan ez dezan.
- Hondakinak "pertsonalizatu" egiten dira eta herritar bakoitzak sortzen duen hondakinaren ardura hartzen du, birziklapen tasa asko igoz.

NAPOLI

“Kontenedoreak agur esaten dizue!” dio ASIA Napoli enpresak jarritako kartelak. 2008ko uztaietan atez atekoa dela-eta kendu egin zuten.

tzeko asmoz 2003an zaborren lege berria onartu zuen Parlamentuak eta horren arabera 2010 urterako herritar guztiei gutxienez bi hondakin mota etxetik bertatik jasotzeko zerbitzua eskaini beharko litzaieke.

Friends of the Earth elkartearen arabera hondakinak jatorrian separatzea da gehiago birziklatzeko modurik eraginkorrena, baina oraindik asko dago hobetzeko *doorstep* zerbitzuetan eta aholku batzuk eman ditu: etxebizitza askotako eraikinetan neurriak hartzea bilketa ondo egiteko, ahalik eta gai ezberdin gehien biltzea, bilketa egunak zabaltzea, informazioa eskaintzea... Gisa honetan, zenbait lekutan lortu dute birziklatze tasa asko igotzea. Esaterako, Daventry-n (22.000 bizt.) 1999an etxebizitza guztiei eskaintzen zieten zerbitzu hori eta gaur egun Ingalaterrako birziklatze tasa altuenetakoa du; 2008ko abenduko inkesta baten arabera herritarren %81 gustora zegoen hondakin bilketarekin.

Dena den, italiarrak izan dira aitzindari Katalunian eta Euskal Herrian ezagutzen dugun atez atekoan. Monza hiriko *Scuola Agraria*n hasi ziren lehenik, 1980ko hamarkadan, hirietako parkeetan zaborra nola gutxitu ikertzen. Pixkanaka eskola hori erreferente bilakatu zen konpostaren eta hondakin bilketaren arloan, eta egun, munduan

ezaguna da Enzo Favoino eta Marco Ricci irakasleei esker. Bada, atez ateko bilketa azkar zabaldu zen Italiako hainbat hiritara 1993tik hasita, Monza edo Novara kasu, eta 1.800 herri baino gehiagotan erabiltzen da sistema hori daborduko, guztira 18 milioi lagunetik gora zerbitzatuz, %70eko birziklapen tasarekin. Adierazgarria da *La Repubblica* egunkarian Ettore Livinik Italiako zaborrei buruz idatzitako artikulua: *Bilketa (in)diferentziatua: birziklatzen ez duen herrialdea*. Kazetariak egin erradiografian Milan edo Salerno bezalako hiriak goraitpatzen ditu, baina kontrara, gogorarazten du Erroman edota Italiako hegoaldean birziklapenak apenas gainditzen duela %10a.

Campania eskualdean, adibidez, 1994an piztu zen *Emergenza Rifiuti* deitu zaiona eta zaborrekin zer egin ez dakitela egon dira denbora askoan, 2008ko Napoliko irudi tamalgariak ikusi arte. Ematen du hiri horretan gauzak hasi direla nolabait bideratzen eta alternatiba bezala atez

Atez ateko eredua Italiako 1.800 herri baino gehiagotan jarri da jadanik, guztira 18 milioi lagunetik gora zerbitzatuz

ateko bilketa hartu dute auzo batzuetan. 20.000 biztanle dituen Colli Aminei auzoan hasi ziren lehenik eta zerbitzuak ateratako nota 7,11 izan da herritarrei galdetu dietenean. Galdetaren erantzunek agerian utzi dute, hala ere, asko dagoela oraindik hobetzeko: espazio falta, ASIA hondakin kudeaketa enpresarekiko konfiantza eza... eta abar.

Erreferendumak

Izaskun Txintxurreta Hernaniko zinegotziak garbi dio: “Hondakinak ez dute kolorerik”. Hala ere, ematen du Gipuzkoako kasuan ez dela horrela eta Mankomunitate nahiz udaletako kolore politikoaren arabera ari direla aukeratzen bilketa eredu bat edo bestea. Gipuzkoako Hondakin Partzuergoak zaborren errausketa hartu du soluzio final gisa. Aldiz, atez atekoa bultzatzeko arrazoi nagusietako bat da erraustegirik ez eraikitzea. Ideia kontrajarri horiek erakundeen arteko tira-bira ugari sortu dute. Esaterako, Usurbilen egitekoa duten konpost planta geldirik dago uneotan, Partzuergoak proiektua epaitegiatarra eraman duelako.

Kataluniako *Porta a Porta* udalerrien elkarteak ezinbesteko jotzen du kontsentsu politikoa atez atekoa aurrera eramateko: “Interes partidista duen edozein ‘gera politiko’, modu baketsuan eta zentzudunean kontrarrestatu behar da” dio elkarteak bere manulean. Vilassar de Marren ondo dakite hori; udal gobernua eskuz aldatzean atez atekoa kendu baitzuten. Hala ere, Jordi Colomer orduko udal ingurumen teknikariaren hitzetan ez da egia gobernua galdu zutela atez atekoa jarri zelako: “Politika hori baino konplexuagoa da” esan du prentsara bidalitako oharrean. Colomer San Markos Mankomunitateko teknikari aholkularia da egun, eta azaldu duenez Herrialde Katalanetan atez ateko bilketa sistema jarri den herri guztietatik bitan baizik ez zaio eman kutsu politikoa gaiari: “errealitateak erakusten du, Katalunian kolore guztietako atez atekoak daudela”.

Usurbilen alderdi bakarraren oposizioarekin jarri zen atez atekoa. Ondoren, herritar talde bat eredu horren kontra azaldu da, sinadurak

Zubietako errauste plantarekin zer?

HERNANIKO KRONIKA

Foru Aldundiak eta Gipuzkoako Hondakinen Partzuergoak Zubietako gainetan egin nahi duten zabor errauste planta aurrera doa. Erraustegiak 400 milioi euro kostako du eta 213.00 tona zabor erreko dituela kalkulatu dute sustatzaileek. Jadanik hasi dira eraikina egiteko zundaketekin, zuloak ireki eta bideak zabalduz. Gipuzkoako Erraustearen Kontrako Plataformen Koordinadoratik ARGIARI jakinarazi diotenez prozesua oso azkar doa eta horretarako erabilitako terrenoetako –34 hektarea– behin behineko enbargoak martxoan amaituko dira. Ondoren behin betiko espropiazioekin hasiko lirake eta sustatzaileek urte honen lehen zatian nahiko lukete obrekin hasi.

Hala ere, oraindik epaitegietan hainbat kontu dago erabakitzeko. Horrez gain, herritarrek jarritako 2.000 helegitetik gora jaso ditu proiektuak eta horiek ere argitu beharko dira, besteak beste, kokapenari dagokionez eta Europar Batasuneko erakundeek hondakinen gaiak hartutako erabakien buruz.

Greenpeace kontra

Errausketarekin txosten esanguratsua plazaratu zuen Greenpeace erakundeak joan den urte amaieran: *Incineración de residuos: malos humos para el clima*. Espainiako erraustegien azterketa egiten du eta dio hondakinak erraustea klimarentzat oso kaltegarria dela: erraustegiek Espainiako eta Euskal Herriko CO2aren %3 isurtzen dutela salatzen du. Horrez gain, erraustegiak “balorizazio planta” gisa ez hartzea eskatu du Greenpeacek: “Ezinezkoa da ezkutzea instalazio hauen

Zubietako erraustegiaren kontrako pankarta Usurbilen.

errealitatea: aldaketa klimatikoa sortu eta errekurtsioak ezabatzen dituzten fabrikak dira”.

Txostenean dio enplegurako ere kaltegarriak direla erraustegiak, eta adibide bat ematen du: Zabalgarbin 280.000 tona zabor erretzeko soilik 11 pertsona behar dira. Horregatik, Zubietakoa bezalako proiektuak albo batera utzi eta Usurbilen martxan jarri den atez ateko sistemari heldzea proposatzen du munduko erakunde ekologikak.

bildu eta erreferenduma ere eskatu dute. Erreferendum hori otsailaren 26 eta 27an egingo da eta Xabier Mikel Errekondo alkatearen esanetan Udalak atez ateko sistema “konfirmatzea” du helburu: “Hau da benetako unea, bestela, orain arteko lan guztia zakarrontzira joango da”. Galdeketa berme guztiak eta giro lasaia egitea klabeak izango dira azken emaitzetan. Italiako Argelato herrian (9.000 bizt.), atez atekoa martxan jarri ondoren, aldeko eta kontrakoak gogor mobilizatu ziren. Birziklatze tasa %79ra igo zen, baina paradoxikoki, 2008an erreferendu-

ma egin zenean, sistema zaharrera itzultzeko aukerak irabazi zuen.

Garestia ala merkea?

Argelaton jendeak atez atekoaren kontra bozkatzeko arrazoietako bat izan zen “garestiegia” omen zela. Ekonomikoki begiratuta, Izaskun Txintxurretak azaldu du gutxi gorabehera tankeran geratzen dela kostua: “Biltzea garestiagoa da, batez ere pertsonalaren aldetik, baina birziklatutakotik ateratako diruarekin konpentsatu egiten da”. Baina zaborrak erraustea merkago ote da? Hain zuzen Katalunian eta mundu-

ko beste zenbait lekutan atez atekoa egiten hasi ziren erraustegiko tasak altuegiak zirelako udalentsat. Esaterako, Frantziako Alpeetako Miribel et du Plateau komunitatean (20.000 bizt.) iazko abenduaren 1etik hasi dira hondakinak jatorrian separatzen gehiago birziklatzeko; urtean 14.000 tona zabor sortzen da eta horiek erraustea “karga ekonomiko garrantzitsua da” bertako arduradunen esanetara. ■

www.argia.com/argia-astekaria helbidean, gaiari buruzko informazioa eta loturak.

Harpidedun egin zaitez 44€
eta opari gisa liburu hauetako bat:

ARTE ESZENIKOEN ALDIZKARIA

ARTEZ

44€ (Bez eta bidalketa gastuak barne), 12 zenbaki (bat hileko) urte betez

Abantailak:

- %25 beherapena Artezblai Argitaletzeko liburuetan
- %5 beherapena Yorick liburudendan eros daitezkeen gainontzeko liburuetan

Tel: 944 795 287 • www.artezblai.com • artez@artezblai.com

El autor y su sombra
Alfonso Sastre

Cuadernos esotéricos de San Francisco

Celerna
Luis Mateo Díez
Fernando Urdiales